

Het aAa-systeem – waar zijn alle “6”-stieren gebleven?

Het maken van de juiste paringen is een fascinerend onderdeel van de fokkerij. Diverse paringsprogramma's bieden opties om hierbij te assisteren, waaronder aAa. Het aAa-systeem, dat uitsluitend berust op de fysieke bouw van een dier, kijkt niet alleen naar de fouten in de bouw, maar zoekt ook naar de oorzaken hiervan en kijkt naar de kwaliteiten die een stier moet vererven om deze fouten te corrigeren. Om de juiste stier ter correctie te vinden, is voor bepaalde fouten eenvoudiger dan voor andere.

DOUG SAVAGE HAN HOPMAN

Succesvolle fokkers hebben eeuwenlang een aantal systematische basismethoden gebruikt om hun dieren te verbeteren. Vaak was dit iets simpels, zoals gebruik maken van een “frame”-stier om meer maat, kracht en frame in de veestapel te krijgen. Of je zocht een “verfijnde” stier die de bij hem behorende kenmerken leverde van platte, fijne botten en een hogere productie. Het draaide allemaal om het vinden van het juiste evenwicht: voldoende formaat en kracht, met het melktype om te profiteren van dat formaat via een hogere productie. Sommige fokkers hebben zelfs een derde optie toegevoegd aan die balancerkunst: brede, rondere dieren leken altijd gezonder te zijn, robuuster en probleemlozer, en konden gedijen onder zwaardere milieu-omstandigheden. Het maakte niet uit om welk ras het ging, het enige dat succesvolle fokkers met elkaar gemeen hadden, was hun gebruik van een systematische aanpak. Het vinden van de juiste balans, die paste bij hun milieu-omstandigheden, was daarbij een belangrijke factor. Vaak werd één stap terug gedaan, om weer twee stappen vooruit te kunnen doen. Het vereiste geduld om een lange-termijn-fokprogramma te runnen, dat vroeg om verbetering van het complete dier. De valkuilen van de selectie op één enkel kenmerk kwamen aan het licht in het vroege index-tijdperk. Fokkers die intensief selecteerden op alleen productie kwamen er snel achter dat hun hardwerkende koeien zwak en teer werden, meer gezondheidsproblemen kregen en korter leefden.

HET SYSTEEM

In 1950 ontwikkelde Bill Weeks, Holsteinfokker in Vermont (VS), een duidelijker en meer geavanceerde aanpak die hij “aAa” noemde. Nu zou gespeculeerd kunnen worden dat Bill waarschijnlijk kennis van muziek had. Het maakt niet uit in welke noten een melodie is geschreven, het aantal beschikbare tonen is beperkt. Door de getallen 1 tot en met 6 toe te wijzen aan verschillende tonen, kunnen muzikanten de toonhoogten van een melodie overbrengen, simpelweg door het gebruik van een korte reeks van getallen, zoals 234453. Daarna is het gewoonweg een kwestie van spelen op de toets die het dichtst daarbij komt. Of dit nu wel of niet zijn inspiratie was, Bill koos ervoor om de getallen 1 tot en met 6 toe te wijzen aan verschillende kenmerken van een dier. En zoals ons eenvoudige systeem hierboven van “frame”, “verfijnd” of “rond” illustreert, is ieder kenmerk verbonden aan een aantal bijbehorende eigenschappen. Net zoals muzikanten dat ondervonden, maakten de nummers het makkelijk voor het systeem om te communiceren. Bill analyseerde de koeien en plaatste de getallen in de volgorde van de kenmerken die verbeterd moesten worden. Hij analyseerde de stieren in de volgorde waarin verwacht wordt dat zij die vererven. Dan was het een simpele kwestie voor de eigenaar van de koe om te kiezen uit de stieren met de correcte, of soortgelijke getallen die de koe nodig had.

Article published by: **Holstein INTERNATIONAL**
www.holsteininternational.com

DIT ZIJN DE AAA-CODES:

1 DAIRY

Genoeg wil om melk te geven. Snel melk laten schieten. Meer melk t.o.v. grootte.

2 GROOT

Snellere groei. Hoog aangehecht uier voor gemakkelijk en modern melken.

3 OPEN

Ruimte voor de uier. Zorgt voor probleemloos afkalven. Lang vruchtbaar leven.

4 STERK

Groter formaat als volwassen. Gezonde uier, benen, klauwen en longen.

5 ROND

Meer eetlust. Minder speen- en been-beschadigingen. Gemakkelijk te melken.

6 STIJL

Minder klauwverzorging. Degelijke botten. Attent karakter.

HET MEEST VOORKOMEND

In de loop der jaren heeft de interesse in het aAa-analyse-systeem zich verspreid. Momenteel wordt het wereldwijd in 22 landen aangeboden, met 220.000 koeien en 3.900 stieren die jaarlijks geanalyseerd worden. Meer dan 20 analisten zijn betrokken, niet alleen in de VS, maar ook in Canada, Nederland, België, Denemarken, Italië, Ierland en Frankrijk. Marcel Verboom is één van die analisten en is gevestigd in Nederland. ‘De nummers die ik de afgelopen tijd het meest opschrijf, wanneer ik koeien analyseer, zijn 5 en 6, dat is wat het ras het meest nodig heeft op dit moment,’ vertelt hij. ‘Het andere nummer dat ik opschrijf, maar zeker niet zo vaak als 5 en 6, is 1. Veel stieren zijn tegenwoordig meer scherp dan rond, maar de meesten zijn groter en meer open dan melktypisch. Een flink aantal van de meer intensief gebruikte stieren voerden 2 en 4. Planet en zijn zonen zullen meer 1 binnen het ras brengen.’ Met de sterke invloed van Shottle 243 en Goldwyn 234 is het ras in die richting bewogen. Echter, O-Man 435 voerde wat 5 in, het “ronde” type dat een goede lichaamsconditie behoudt. ‘De populatie moet zelfregulerend zijn en valt te verklaren door aAa. Wanneer de populatie te smal wordt, zullen de “brede” KI-stieren een betere kans hebben op een goede notering. Het zijn niet alleen de beste stieren, maar de stieren die het ras het beste aanvullen op dat moment, die de hoogste notering krijgen,’ vertelt Marcel. ‘Zodra het ras zich beweegt naar één richting, zal er behoefte zijn aan stieren om dat in de volgende generatie in evenwicht te brengen.’ Veel legenden van het ras zijn het product van gebalanceerde paringen, waaronder Ivanhoe, Astronaut, Chief en Bootmaker. ‘Vanuit een commercieel oogpunt ben ik verbaasd dat KI-organisaties niet actief zoeken naar meer gebalanceerde aAa-pedigrees,’ vervolgt Marcel. ‘Kijk je naar de belangrijkste stieren, dan is Shottle een Mtoto 423 uit een Aerostar 651, Goldwyn is een James 243 uit een Storm 156, en zelfs Sunny Boy is een Crusader 351 uit een

Een koe hoeft slechts eenmaal in haar leven te worden geanalyseerd. Pinken en kalveren worden ook geanalyseerd, maar worden na het afkalven opnieuw bekeken.

Sheik 624. Hoewel er geen aAa werd gebruikt, was elk van die stieren een product van een gebalanceerde pedigree, met alle getallen in de eerste 2 generaties.’

ROND

Dus wat geeft 5? ‘5 “Rond” geeft meer breedte in een dier, van neus tot staart,’ vertelt Marcel. ‘Wanneer een koe breed genoeg is, zal ze evenredig en vierkant op haar benen staan en heeft ze gelijke druk op de binnen- en buitenklauw. De binnen- en buitenklauw zullen even groot zijn en zij zal in staat zijn om haar klauwen gezond te houden. “Rond” geeft het dier ook meer capaciteit om te eten en voorkomt dat zij in een diepe negatieve energiebalans terecht komt, met alle stofwisselingsproblemen die daarmee gepaard gaan. De extra breedte zal een bredere uier geven, maar ook een langere vooruier met meer ruimte tussen de voor- en achterspenen. Die breedte creëert meer volume en voorkomt dat de uier te diep wordt.’

STIJL

‘6 “Stijl” geeft meer bot in de achterhand, vanaf de draaiers. Het hele achterbeen is van groter, duurzamer bot,’ vertelt hij. ‘Een koe heeft

genoeg inhoud van botten, spieren, pezen en bloedvaten in de koten nodig om haar klauwen gezond te houden. Wanneer het van de draaiers tot aan de zitbeenderen meer ontwikkeld is, zal het kruis langer zijn en zijn de draaiers meer centraal geplaatst tussen de heupen en zitbeenderen. Met een gebrek aan “Stijl” liggen de draaiers onder de zitbeenderen en drukt deze omhoog. Dat resulteert in veel extra druk op de lendenen, waardoor problemen ontstaan met lopen, opstaan, en afkalven. Om de een of andere reden zien we niet veel stieren die 5 en 6 toevoegen. Als een veehouder simpelweg een stier pakt zonder te kijken naar de aAa, dan heeft hij ongeveer 80 of 90% kans dat hij een stier heeft gepakt zonder 5 of 6 in de eerste drie getallen.’

BESCHIKBAARHEID

Het zou logisch zijn om te speculeren, dat veranderingen in de formules voor de totaalindex, na verloop van tijd enige invloed hebben op hoe overheersend bepaalde codes zijn in de hoogste lijsten. Immers, het krachtigste instrument bij de vormgeving van het ras en de beslissing welke stieren worden gebruikt is de totaalindex. De dalende nadruk op pro-

ductie en de toenemende nadruk op gezondheidskenmerken in het afgelopen decennium zou tenminste een deel 5 – vooral de O-Man invloed – moeten leveren onder de hoger genoteerde stieren. Als testcase kunnen we kijken naar de top-50 TPI-stieren. Om een 5-stier te gebruiken heb je een aantal keuzes; in feite zijn er drie stieren in de top-20 die een 5 als eerste getal hebben – Lady-Manor Shamrock 534, B-Hiddenhills Plan 534, en Vatland Mauser 531 – en nog een op nr.30, Pine-Tree Oman ABC 531. Er zijn ook nog eens twaalf stieren in de top-50 die 5 hebben als ofwel tweede of derde getal. Echter, als het op het getal 6 aankomt, is het een ander verhaal. Er zijn slechts 2 gevallen van 6 die voorkomen in de top-50 stieren, beiden met 6 als hun derde getal: MS Possibility Performer 246 op nr.28 TPI, en Macomber Oman Bogart 216 op nr.49! Als je een 6-stier wilt gebruiken zul je een heel eind verder in de lijst moeten zoeken om hen te vinden. Fokkerij draait met name om het juiste evenwicht en gaat vaak gepaard met het maken van compromissen. Het nemen van een stap terug, om twee stappen vooruit te doen. Het gebruiken van een 6-stier vergt compromis. ●